

Tidsskriftet
DEN NORSKE LEGEFORENING

Krigen i Ukraina vekker vonde minner

AKTUELT I FORENINGEN

LISBET T. KONGSVIK

lisbet.kongsvik@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling

Dragan Zerajic er fastlege i Steinkjer og leder av Nord-Trøndelag legeforening. For 30 år siden kom han til Norge som flyktning fra Bosnia.

FLYKTET FRA BOSNIA: - Å måtte flykte fra alt man har kjært, setter spor som er med deg hele livet, sier fastlege Dragan Zerajic. Foto: Privat

Zerajic forteller at bildene han ser fra Ukraina er vonde. Denne krigen er mer dokumentert i mediene enn det krigen i Bosnia var. Han føler med ukrainere som må legge ut på flukt slik han selv gjorde som 18-årig krigsflyktning i 1993. Selv trodde han den gang at han bare skulle ut på en reise i noen få måneder, for så å vende tilbake til hjemlandet igjen. Slik ble det ikke.

På et medlemsmøte i Oslo legeforening tidligere i år, med tema «Hvordan møte flyktningene på en best mulig måte?», delte han sine erfaringer om å komme til Norge som flyktning.

En reise til noe nytt og ukjent

Zerajic ville vekk fra det krigsherjede hjemlandet. Han flyktet alene, fra sine foreldre og en bestemor som ble igjen i hjembyen Mostar. Han kom seg først til Zagreb, så videre til Norge. Han kjente ingen her, men Norge var det eneste landet man kunne komme til fra Zagreb uten å ha visum.

– Det førte til at jeg først havnet i Bergen. En by jeg ikke visste noe om, utenom at min bestemor hadde vært der på tur med Hurtigruta på 80-tallet. Jeg husker hun fortalte at det var kaldt og dyrt i Bergen. Da jeg ankom Bergen var jeg plutselig flyktning. Jeg ble spurt om jeg skulle søke asyl. Da svarte jeg «Nei, nei, jeg skal ikke søke asyl, jeg har kommet hit for å studere», forteller han.

Å miste sitt hjemland

Å se familier i krigsrammede Ukraina ta farvel med sine nærmeste, vekker vonde minner hos Zerajic.

– Du vet aldri om du vil møte familien din igjen, eller hva som skjer med dem. Ting er tatt fra deg uten at du har blitt spurt, noe ingen i denne verden ønsker. Du blir revet vekk fra alt som er kjent og kjært for deg; familie og venner, kulturen, maten og luktene. Alt dette forsvinner brått. Du har mistet hjemlandet ditt, sier han trist.

Zerajics hjemby Mostar ble hardt rammet under krigen. Han husker at han så bilder på nyhetssendingene i Norge fra gatene han lekte i som barn, og hvor ødelagte de var. Han hadde mistet all kontakt med familien sin. Den eneste informasjonen han fikk var gjennom TV-bildene.

– Jeg var redd jeg aldri ville få se familien min igjen, og det var ganske traumatisk for en 18-åring, forteller han.

Etter krigen ble han gjenforent med familien som alle heldigvis hadde overlevd.

Tap av identitet

16 000 bosnierne kom til Norge på 90-tallet, og de fleste har klart seg godt. Mange har høyere utdanning. De er jurister, leger og økonomer og har ikke hatt problemer med å få seg jobb. Få av dem har blitt pasienter til tross for at de har vært gjennom en traumatisk krise. Noen har imidlertid post-immigrasjonsplager som er knyttet til sosial funksjon og referanser.

– Kommer du fra et krigsherjet område, så forlater du alt. Det eneste du tenker på er det basale, det å redde livet. Du kan føle tap av identitet og oppleve noe du ikke har opplevd tidligere, nemlig diskriminering og rasisme. Dette er mest problematisk for de som har blitt stående utenfor arbeidslivet, sier Zerajic, og legger til:

– Det er viktig å tenke på at for kort tid tilbake så levde de vi har tatt imot fra Ukraina et normalt liv, slik som deg og meg. Så ble alt plutselig snudd på hodet. Derfor er det viktig å prøve å forstå disse menneskene. De vil klamre seg til alt som er fast og stabilt. Vi må huske på at det å bli sett er viktig for dem, understreker han.

Trygghet og verdighet

Zerajic forteller at han alltid har hatt lyst til å studere medisin. Han var heldig som etter hvert havnet i Trondheim. Der startet han opp den lange prosessen med å lære seg norsk, for så å komme inn på medisinstudiet ved NTNU. Han ble uteksaminert i 2003.

Nå er han fastlege i Steinkjer og mangeårig leder av Nord-Trøndelag legeforening. Han er klar på hva som er viktig i møte med pasienter som har flyktet fra hjemlandet.

– Dette er mennesker som har hatt sine jobber og sine liv et annet sted. Kontinuiteten og stabiliteten i et menneskes liv betyr så mye. Det å greie å gå videre er viktig, men kan være tungt. For de av oss som har flyktninger som pasienter, er det viktig å gi trygghet og verdighet. Gi disse pasientene god tid! De trenger en fortrolig konsultasjon som ikke må begrenses til 15 minutter. Jeg vet at mange kollegaer gjør en god jobb her, påpeker han, og spør:

– Hva ville du gjort hvis rollene var byttet om? Hva ville du at andre skulle hjulpet deg med?

Norsk-bosnisk legeforening

I 2020 var Zerajic en av initiativtakerne bak etableringen av Norsk-bosnisk lege- og psykologforening. Det er mange leger og psykologer i Norge med bosnisk opphav. De fleste kom til Norge under krigen på starten av 90-tallet. Tanken bak etableringen, var å gi noe tilbake til hjemlandet i form av å bidra til bedre helsetjenester i Bosnia-Hercegovina, og for å fremme kollegiale og felles faglige og sosiale interesser.

Zerajic forteller at Norsk-bosnisk lege- og psykologforening har blitt kontaktet av mange bosniere som opplever at krigen i Ukraina vekker sterke minner.

– Å oppleve krig etterlater spor som er med deg resten av livet. Jeg vil rette en stor takk til alle nordmenn som har støttet og hjulpet meg. Spesielt mine medstudenter i Trondheim som inkluderte meg og tok meg med overalt. De inviterte meg hjem til seg, og for meg som den gang ikke hadde noe hjem, så betød det så utrolig mye, sier han og avslutter:

– Tusen takk for all den hjelpen jeg har fått.

Publisert: 16. august 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.11.14

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2023. Lastet ned fra tidsskriftet.no 22. mars 2023.